

'PUTIN ĆE NAPRAVITI SVE kako bi ugrozio sve bolje odnose Hrvatske i Srbije'

Razgovarao **BORIS BILAS** Fotografije **TOMISLAV ČUVELJAK**

Rusija i njezin predsjednik Vladimir Putin pokušat će ugroziti napredak u političkim odnosima između Hrvatske i Srbije kako bi se spriječio ulazak Srbije u Europsku uniju i NATO savez. Ovu tezu u razgovoru za Nacional iznio je grčki politolog, profesor John Nomikos, direktor Europsko-američkog istraživačkog instituta i predsjednik Europske obavještajne akademije koji je proteklog vikenda u Zagrebu gostovao na 3. Zagrebačkom sigurnosnom forumu. Uloga Rusije i njen utjecaj na sigurnost ove regije bila je jedna od glavnih točaka rasprave na Zagrebačkom sigurnosnom forumu. Zaključeno je da će Rusija nastaviti štiti svoju monopolistički položaj u isporuci prirodnog plina Europi i da će destabilizacijom Balkana pokušati spriječiti provedbu projekta Istočno mediteranskog plinovoda koji bi velike količine plina trebao od Izraela preko Grčke dovesti do središnje i zapadne Europe. Veliku ulogu u tom projektu trebala bi odigrati i Hrvatska jer postoji mogućnost da jedan od krakova tog plinovoda završi i u našoj zemlji, preko koje bi se plin dalje isporučivao Njemačkoj. No za ostvarenje ovog plana potrebna je stabilnost na Balkanu, a baš je na to upozorio i John Nomikos koji tvrdi da je situacija na ovom području vrlo opasna i da postoji realna opasnost da na Balkanu ponovno dođe do eskalacije nasilja i oružanih sukoba.

NACIONAL: U svom izlaganju u Zagrebu istaknuli ste Balkan kao jedno od sigurnosno najnestabilnijih područja koje predstavlja veliki problem za sigurnost cijele Europe, zašto smatrate da područje Balkana predstavlja takvu prijetnju?

Situacija na Balkanu je poprilično komplicirana jer imamo nekoliko problema koji istovremeno čine ovo područje vrlo nesigurnim i potencijalno vrlo opasnim za sigurnost cijele Europe. Prvi veliki problem je pitanje Makedonije jer grčka vlada od te države traži promjenu ustava kojom bi se povećala prava manjina u toj državi. Makedonska vlada taj zahtjev za sada odbija i dok god će to činiti, teško je očekivati da će grčka vlada pristati na neki kompromis i da će se naći rješenje tog problema. S druge strane, SAD-u nije previše bitno kako će se ta država zvati i jedino im je u interesu da ona što prije postane članica NATO saveza zbog sve većeg utjecaja Rusije u ovoj regiji. Problem je i što makedonski predsjednik Gjorge Ivanov ne želi priznati albanski kao službeni jezik, a to pridonosi lošim odnosima s Albancima. Vjerujem da vlada u Skoplju ima dosta unutarnjih problema koje mora riješiti prije nego što može računati na grčku

podršku ulasku u Europsku uniju i NATO savez. Europska unija naravno želi Makedoniju kao članicu, ali prije toga ova država mora provesti velike reforme na području pravosuđa, sigurnosti, ali prije svega moraju se ozbiljno početi boriti s problemom ilegalne migracije i organiziranim kriminalom. Moraju se fokusirati na unutarnje

'GLAVNI CILJ PUTINOVE politike na Balkanu je da Srbija ne postane članica Europske unije i NATO saveza i zato radi na jačanju ionako bliskih odnosa između ovih dviju država, prije svega u energetske sektoru'

DIREKTOR EUROPSKO-AMERIČKOG ISTRAŽIVAČKOG INSTITUTA bio je jedan od glavnih predavača na 3. Zagrebačkom sigurnosnom forumu, a za Nacional govori o ruskom utjecaju na Balkanu i objašnjava zašto bi u ovoj regiji uskoro moglo doći do novih sukoba

John Nomikos interview

probleme prije nego što se fokusiraju na pregovore s Grčkom oko imena države.

NACIONAL: Što je s drugim balkanskim državama?

Srbija je u jedinstvenoj situaciji jer još uvijek nije članica Europske unije, a mišljenja sam da zbog bombardiranja 1999. nikada neće biti ni članica NATO saveza. Vladimir Putin će napraviti sve da Srbija ne postane članica ovih dviju organizacija i radi na jačanju ionako bliskih odnosa između ovih dviju država, prije svega u energetske sektoru. Europska unija, naravno, želi da Srbija jednog dana postane članica, ali to neće biti nimalo lagan zadatak jer se mora naći rješenje pitanja Kosova. U odnosu Europske unije i Srbije vrlo je važno i pitanje Srba u Bosni i Hercegovini jer EU i NATO žele ovu državu kao svoju članicu, ali Srbi koji tamo žive to ne žele prihvatiti i to je veliki problem. Zato je i SAD prepušta Europskoj uniji da se pobrine za ekonomsku situaciju u BiH, dok se oni brinu za sigurnosnu i vojnu situaciju. Smatram da to pokazuje kako se SAD pod Trumpovom administracijom polako vraća na Balkan, iako je Trump uglavnom fokusiran na ekonomska pitanja u SAD-u. Međutim, oni su vrlo zainteresirani za stanje na Balkanu jer će u bliskoj budućnosti veliki broj plinovoda i naftovoda prolaziti upravo balkanskim teritorijem. Tu će važnu ulogu igrati i Hrvatska koja je najstabilniji američki partner u regiji jer je plan da se preko Hrvatske plin dovede u zemlje središnje Europe.

NACIONAL: Možete li pojasniti koju bi to ulogu balkanske države trebale imati u energetskim tokovima u ovom dijelu Europe?

Jadransko more i Sredozemlje će biti ključni u novoj strukturi energetske politike velikih sila. Problem je što se prvo mora osigurati stabilnost na Balkanu prije nego što se sagrade plinovodi preko ovog područja sve do Njemačke. Isto tako, nikada ne smijemo podcijeniti i utjecaj koji Kina ima u Srbiji. Kina nije toliko zainteresirana za neke vojne operacije na Balkanu, ali je zainteresirana za ulaganje kako bi povezala trgovinske rute od Kine preko Rusije sve do Balkana i zapadne Europe.

NACIONAL: Koju bi ulogu u svemu trebao imati i Istočno mediteranski plinovod koji bi trebao ići od Izraela preko Cipra i Grčke, a po nekim zadnjim prijedlozima, završetak bi mu mogao biti i u Hrvatskoj?

To je vrlo realna opcija i za Hrvatsku bi to trebao biti jedan od energetskih prioriteta. Istočno mediteranski plinovod trebao bi početi rad sljedeće godine i prednost Hrvatske je što bi ruta preko vašeg teritorija bila puno sigurnija, nego alternativna ruta preko Makedonije, Kosova i Srbije pa do Njemačke. Mislim da je svakome jasno da bi ruta preko Cipra, Grčke, Jadranskoga mora i Hrvatske bila puno sigurnija i puno lakša za održavanje. Zato ova ideja uopće nije neizvediva i za sve zainteresirane strane završetak Istočno mediteranskog plinovoda u Hrvatskoj bi bio idealan scenarij.

➤ PROFESOR JOHN NOMIKOS S NOVINAROM NACIONALA NAKON ZAVRŠETKA 3. ZAGREBAČKOG SIGURNOSNOG FORUMA KOJI SE PROTEKLOG VIKENDA ODRŽAO U HOTELU SHERATON

NACIONAL: Koju ulogu bi Hrvatska mogla imati u smirivanju situacije u regiji?

Hrvatska može biti ključan faktor stabilnosti i može kao članica Europske unije i NATO-a pokrenuti dijalog između svih država na Balkanu. Možda se vama u Hrvatskoj to ne čini tako, ali vi ste po pitanju vladavine prava, borbe protiv korupcije i organiziranog kriminala daleko ispred svih balkanskih država i zato morate imati vodeću ulogu u sprečavanju daljnje eskalacije sukoba. Hrvatska mora biti uzor svim ostalim državama na zapadnom Balkanu i mora biti primjer da se uz poštovanje zakona i ustava može uspjati u borbi protiv kriminala.

NACIONAL: Koliko su za cijelu situaciju bitni odnosi Hrvatske i Srbije i može li se očekivati da će Rusija pokušati spriječiti poboljšanje odnosa između dviju država?

Trenutno je Srbija jedini preostali saveznik Rusije na Balkanu. Izgubili su Crnu Goru koja je postala članica NATO-a, a gube i kontrolu nad Makedonijom. Zato smatram da će Vladimir Putin napraviti sve kako bi ugrozio poboljšanje

odnosa između Hrvatske i Srbije. Loši odnosi Hrvatske i Srbije automatski znače i prepreku srpskom pridruživanju Europskoj uniji, a Putin to pod svaku cijenu želi spriječiti. Zato možete očekivati neke hibridne napade koji bi ugrozili odnose vaših država i pomoću kojih bi se spriječilo približavanje Srbije euroatlantskim integracijama.

NACIONAL: Kakva će u svemu biti uloga Trumpove administracije jer se čini da američki predsjednik nije pretjerano zainteresiran za događaje u istočnoj Europi?

Vjerujem da će se Trumpova administracija početi vrlo ozbiljno baviti situacijom na Balkanu. Novi šef State Departmenta Mike Pompeo je vrlo iskusan političar koji vjeruje da svatko tko kontrolira istočni dio Europe ima stratešku prednost u kontroli energetskih tokova, a kontrola nad Mediteranom postala je vrlo važna američkoj politici nakon što su otkrivene velike zalihe plina i nafte. Američki plan je vrlo jednostavan. Oni žele kontrolirati ovo područje i preko Balkana žele tu naftu i plin dovesti do Europe te tako prekinuti ruski monopol opskrbe Europe. Vjerujem da će se takva američka politika i nastaviti jer Trump, osim što je predsjednik, ima i taj poslovni mentalitet i vidi Balkan ne samo kao važno geopolitičko područje, nego i geoekonomsko područje koje može osigurati energetsku sigurnost Europe.

NACIONAL: Možete li pojasniti pojam "neuspjelih država" na Balkanu koji koristite u nekim svojim radovima i koje balkanske države smatrate neuspjelima?

Riječ je o državama koje imaju vrlo slabe institucije, u njima ne postoji vladavina prava, a vrlo je razvijen i organizirani kriminal koji pomoću korupcije vlada političarima u tim državama. Dok god nemate jaki zakonodavni sustav kroz parlament i transparentnost u obnašanju vlasti,

'JADRANSKO MORE I SREDOZEMLJE će biti ključni u novoj strukturi energetske politike velikih sila, a zbog sigurnije rute Istočno mediteranski plinovod bi vrlo lako mogao svoj kraj imati u Hrvatskoj'

ne možemo govoriti o uspješnim državama, nego o paradržavama kojim vladaju kriminalne organizacije. Te organizacije u potpunosti kontroli- raju političare koji ne štite nacionalne interese. Smatram da će u bliskoj budućnosti "neuspjele države" postati Albanija, Makedonija i Bosna i Hercegovina jer u tim državama jačaju islamistič- ke mreže s jedne strane, a s druge strane organi- zirani kriminal se probio u sve pore društvenog sustava i zapravo kontrolira državnu politiku.

NACIONAL: Može li se nešto učiniti kako bi se to stanje promijenilo ili je već prekasno?

Europska unija i SAD rade na tome i pokušava- vu uvjeriti vlade tih zemalja da se hitno počnu boriti protiv korupcije i organiziranog kriminala jer u suprotnome se te države neće moći pri- družiti EU-u i NATO-u. Za Europsku uniju bilo bi pogubno kada bi primila države zapadnog Balkane u svoje članstvo bez reforme javne ad- ministracije i bez prave borbe protiv organizi- ranog kriminala.

NACIONAL: Međutim, vi ne vjerujete da Europ- ska unija može nešto promijeniti i vrlo ste kritični prema birokratima u Bruxellesu?

Problem je što Europska unija želi sve pro- bleme riješiti stvaranjem direktiva i novcem iz fondova. To je ponekad dobro rješenje, ali mora postojati neki mehanizam koji će kontrolirati gdje taj novac ide i tko ga koristiti. Najbolji pri- mjer neučinkovitosti tog sustava je Turska kojoj je Europska unija dala tri milijarde eura za borbu

s migracijama, ali istovremeno se broj migran- ta koji iz Turske dolaze u Grčku i druge članice EU-a povećao. Pitanje je znade li uopće Europska unija kako Turska koristi tih tri milijarde eura, odlazi li taj novac za izbjeglice iz Sirije ili za neke potpuno nevezane stvari? EU daje novac bez da kontrolira kuda on ide i zato sam kritičan prema Bruxellesu. Probleme ne možete riješiti samo novcem, nego morate stvoriti neko kontrolno tijelo koje će pratiti na što se on troši.

NACIONAL: Smatrate li da cijela ova situacija može dovesti do novih oružanih sukoba na Balkanu?

Postoji vrlo velika opasnost da dođe do novih sukoba i to prije svega zbog manjka koordinacije unutar Europske unije i unutar NATO saveza.

'PUTIN KORISTI TURSKU za destabilizaciju NATO saveza i tako pokušava zaustaviti suradnju između Izraela i Grčke na Istočno mediteranskom plinovodu. Glavni ruski interes je održavanje monopola u dostavi plina Europi'

Taj manjak koordinacije i suradnje na ključnim sigurnosnim pitanjima koriste i Rusija i Turska koje imaju sve više utjecaja na Balkanu. Kao što znate i Grčka i Turska su članice NATO-a, ali to se po ničemu ne bi moglo zaključiti ako pratite međusobne odnose posljednjih nekoliko godi- na. Prije samo nekoliko dana turska strana otela je dvojicu grčkih vojnika i još uvijek ne znamo kakva im je sudbina. Postoji opravdana sumnja da su turske snage ušle na grčki teritorij i da su otele naše vojnike. Nije mi jasno kako je mogu- će da se ovakve stvari događaju između dviju članica NATO-a, dok vrh Saveza u Bruxellesu to mirno promatra i šalje poruku da sami moramo riješiti probleme. Takav konflikt pridonosi de- stabilizaciji NATO-a na Mediteranu i Balkanu. Tko ima najviše koristi od takve destabilizacije? Rusija i Vladimir Putin koji igra šah bez da mora žrtvovati svoje figure. Putin koristiti Tursku za destabilizaciju NATO saveza i tako pokušava zaustaviti suradnju između Izraela i Grčke na Istočno mediteranskom plinovodu. Glavni ruski interes je održavanje monopola u dostavi plina Europi i zato koriste Tursku kao pijuna ne bi li se pokušao zaustaviti ovaj projekt. Zato me je strah da će Erdogan nastaviti provocirati Grčku kako bi stvorio sukob između dviju država i unio ne- stabilnost u regiju, ali će istovremeno preko BiH pokušati destabilizirati balkansku regiju ne bi li se odustalo od najavljenih energetskih projekata koji bi okončali ruski monopol.

NACIONAL

27.3.
uz tjednik
NACIONAL
dva priloga
na dar

USKRSNA KUCHARICA Izbor najboljih kulinarskih recepata za veliki kršćanski blagdan

ZDRAV ŽIVOT Sponzorirani prilog o zdravlju